

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 15 września 2016 roku, w sprawie z wniosku Gminy Miejskiej P., z udziałem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. Skarbu Państwa – Starosty (...) o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie, Sąd Rejonowy w Pabianicach stwierdził, że Gmina Miejska P. nabyła z dniem 15 listopada 2002 roku przez zasiedzenie własność zabudowanej nieruchomości położonej w P. przy ulicy (...), o powierzchni 0,0495 ha, działka nr (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Pabianicach prowadzona jest księga wieczysta (...), a zasiedzenie biegło przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w W.. W treści uzasadnienia Sąd I instancji wskazał, że w niniejszej sprawie na podstawie załączonych dowodów w tym zeznań świadków wykazano, że teren oznaczony obecnie jako działka ewidencyjna (...) znajdował się w posiadaniu kolejno: Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych w P., Zakładu (...) w P. i Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w P.. Jednostki te w imieniu Skarbu Państwa, a następnie Gminy P. władowały nieruchomością jak właściciel – dokonywały napraw budynku posadowionego na terenie nieruchomości udostępniły komórki w tym budynku lokatorom innej nieruchomości pielegnowały teren wokół budynku. Sąd I instancji skonstatował, że przedstawione dowody potwierdzają pozostawanie przedmiotowej nieruchomości w samoistnym nieprzerwanym posiadaniu Skarbu Państwa, a następnie Gminy Miejskiej P.. Sąd Rejonowy przyjął, że wnioskodawca ma legitymację procesową do zgłoszenia wniosku o zasiedzenie na podstawie art. 5 ust. 1-3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (DZ.U. Z 1990 i Nr 32. poz. 191 ze zm.). Legitymacja ta przysługuje jej od dnia wejścia w życie w.w ustawy to jest od 29 maja 1990 r., bowiem z tym dniem mienie ogólnonarodowe państwowe), należące dotychczas do podmiotów wymienionych w art. 5 ust. 1-3, stało się z mocy prawa mieniem komunalnym. Z treści zawartej w art. 5 ust. 1-3 należy wnosić, że gmina przejęła nie tylko mienie, do którego jej poprzednicy mieli tytuł prawny, ale również mienie będące w ich posiadaniu bez tytułu prawnego. Przepis ten w swej istocie stwarza podstawę do generalnego przekazania gminie substancji majątkowej należącej do wymienionych w nim organów państwowych i państwowych jednostek organizacyjnych. Zgodnie z art. 176 § 1 k.c. jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Dodatkowo w przedmiotowej sprawie nie było kontrowersji między wnioskodawcą i uczestnikami, że wnioskodawca włada sporną nieruchomością jak właściciel, a tym samym był posiadaczem samoistnym. Za początek biegu terminu zasiedzenia przyjęto datę 15 listopada 1972 r. czyli dzień następny po założeniu rejestru ewidencji gruntów dla w/w nieruchomości co oznacza, że przedmiotowa nieruchomość została zasiedziana przez Gminę Miejską P. z dniem 15 listopada 2002 r. przy przyjęciu trzydziestoletniego okresu posiadania w złej wierze.

Apelację od powyższego postanowienia wywiódł uczestnik Zakład Ubezpieczeń Społecznych w W., zaskarżając je w całości i wnosząc o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku o zasiedzenie oraz zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucono:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

- art 172 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na doliczeniu do okresu biegu zasiedzenia okresów, w którym posiadacz samoistny był jednocześnie właścicielem nieruchomości;

- art 4 ust 1 dekretu z dnia 2 lutego 1055 roku o przekazaniu wykonywania ubezpieczeń społecznych związkom zawodowym poprzez jego niezastosowanie;

- art 115 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niezastosowanie;

2. naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na wynik sprawy tj. art 316 § 1 k.p.c. w zw. z art 13 par. 2 k.p.c. poprzez wydanie orzeczenia bez uwzględnienia obowiązującego stanu prawnego.

W treści apelacji skarżący podniósł, że Sąd Rejonowy nie ustalił stanu prawnego nieruchomości w zakresie tego kto był właścicielem nieruchomości. W opinii skarżącego własność nieruchomości w roku 1972 należała do Skarbu Państwa, a następnie do Gminy Miejskiej P.. Uczestnik odzyskał własność dopiero na mocy ustawy z 1998 roku. Osobowość prawna ZUS została zniesiona dekretem z dnia 2 lutego 1955 roku o przekazaniu wykonywania ubezpieczeń społecznych związkom zawodowym. Dekret ten nie precyzował prawnych losów majątku nieruchomego ZUS stanowiąc jedynie, że majątek ten ma zostać podzielony między Centralną Radę Związków Zawodowych oraz Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej i jego organy terenowe, a podział ten miał zatwierdzić Prezes Rady Ministrów. Prawo własności Skarbu Państwa do nieruchomości stanowiących własność działających do 1950 roku podmiotów wyprowadzane było z zasady jednolitej własności państwowej oraz z art 8 ówczesnej Konstytucji, zgodnie z którym mienie ogólnonarodowe: złoża mineralne, wody lasy państwowe, kopalnie, drogi, transport kolejowy, wodny i powietrzny, środki łączności, banki, państwowe zakłady przemysłowe, państwowe gospodarstwa rolne i Państwowe Ośrodki (...), państwowe przedsiębiorstwa handlowe, przedsiębiorstwa i urządzenia komunalne – podlegało szczególnej trosce i opiece państwa oraz wszystkich obywateli. Z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 25 listopada 1986 roku o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (Dz.U.Nr 42 poz.202), tj. z dniem 1 stycznia 1987 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych zyskał status centralnego organu administracyjnego państwa. Nadal nie miał osobowości prawnej ani nie uzyskał tytułu do mienia, którego był właścicielem do roku 1955. Osobowość prawną ZUS odzyskał na podstawie ustawy z 1998 roku. Zdaniem skarżącego przedmiotowa nieruchomość w okresie od 14 listopada 1972 roku do stycznia 1999 roku stanowiła własność Skarbu Państwa, a następnie Gminy Miejskiej P. czyli tych samych podmiotów, które były posiadaczami samoistnymi nieruchomości. W konsekwencji w w/w okresie nie mógł biec termin zasiedzenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Na wstępie należy podnieść, że Sąd Okręgowy podziela poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, a w konsekwencji przyjmuje za swoje, uznając za zbędne powielanie ich w treści uzasadnienia. Należy wskazać, że stan faktyczny nie był sporny między stronami. Podstawą apelacji przede wszystkim były zarzuty naruszenia prawa materialnego.

Słuszny okazał się zarzut naruszenia art. 172 k.c.. Sąd Okręgowy podziela zapatrywania skarżącego, że w pierwszej kolejności należało ustalić kto był właścicielem przedmiotowej nieruchomości w okresie władania nią przez poprzedników prawnych wnioskodawcy i samego wnioskodawcę. Podmiotem, który figurował w dawnej księdze wieczystej była Ubezpieczalnia Społeczna w P.. Mocą ustawy z dnia 20 lipca 1950 roku o Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych doszło do likwidacji tego podmiotu. Prawa i obowiązki przysługujące zlikwidowanym ubezpieczalniom przeszły na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który uzyskał osobowość prawną na podstawie w/w aktu. Z kolei mocą dekretu z dnia 2 lutego 1955 roku o przekazaniu wykonywania ubezpieczeń społecznych związkom zawodowym (Dz.U.Nr 6 poz.31), zniesiono Zakład Ubezpieczeń Społecznych, nie precyzując jednocześnie prawnych losów majątku nieruchomego. Powyższy akt stanowił jedynie, iż majątek ten ma zostać podzielony między Centralną Radę Związków Zawodowych oraz Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej i jego organy terenowe, a podział ten zatwierdzić miał Prezes Rady Ministrów. Delegacja ta jednak nie została wykonana. Ustawą z dnia 25 listopada 1986 roku o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (Dz.U.Nr 42 poz.202) tj. z dniem 1 stycznia 1987 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych zyskał status centralnego organu administracyjnego państwa. Osobowość prawą ZUS uzyskał dopiero od 1 stycznia 1999 tj. od wejścia w życie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Próbując odpowiedzieć na pytanie komu przysługiwało prawo własności nieruchomości po likwidacji ZUS należy sięgnąć do powołanego przez apelującego art 8 Konstytucji z 1952 roku (później art 12 Konstytucji), zgodnie z którym mienie ogólnonarodowe: złoża mineralne, wody, lasy państwowe, kopalnie, drogi, transport kolejowy, wodny i powietrzny, środki łączności, banki, państwowe zakłady przemysłowe, państwowe gospodarstwa rolne i państwowe ośrodki maszynowe, państwowe przedsiębiorstwa handlowe, przedsiębiorstwa i urządzenia komunalne - podlegało szczególnej trosce i opiece państwa oraz wszystkich obywateli. Z kolei zgodnie z treścią art 128 § 1 k.c. obowiązującego

od dnia 1 stycznia 1965 roku do 31 stycznia 1989 roku, socjalistyczna własność ogólnonarodowa (państwowa) przysługuje niepodzielnie Państwu. W granicach zdolności prawnej państwowe osoby prawne wykonywają w imieniu własnym względem zarządzonych przez nie części mienia ogólnonarodowego uprawnienia płynące z własności państwowej (§ 2 art 128 k.c.).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy należy przyjąć, że w okresie od 1972 roku do 1 lutego 1989 roku poprzednik prawny wnioskodawcy nie mógł legitymować się posiadaniem właścicielskim prowadzącym do nabycia prawa własności przez zasiedzenie. Z zasady jednolitej własności państwowej wynikało, że własność przysługuje jednolicie i niepodzielnie Państwu również co do tych przedmiotów, które zostały przydzielone wyodrębnionym państwowym jednostkom organizacyjnym w tym wyposażonym w osobowość prawną. Zatem po likwidacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych własność tej nieruchomości przysługiwała Skarbowi Państwa. Jak słusznie podniósł Sąd I Instancji poprzednicy prawni wnioskodawcy w imieniu Skarbu Państwa władali nieruchomością. Oczywistym jest, że właściciel bądź podmiot, który w jego imieniu i na jego rzecz włada nieruchomością, nie może nabyć prawa własności nieruchomości przez zasiedzenie. Wobec powyższego wnioskodawca na podstawie art. 176 § 1 k.c. nie ma możliwości doliczenia czasu posiadania nieruchomości przez (...) Przedsiębiorstwo (...) w P. w okresie obowiązywania zasady jednolitej własności państwowej. Nie upłynął zatem jeszcze termin zasiedzenia, skoro nabycie posiadania miałyby nastąpić, co nie budzi wątpliwości, w złej wierze.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art 13 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie i oddalił wniosek.

O kosztach postępowania przed Sądem I Instancji jak i kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. ustalając, iż każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw, by odstąpić od ogólnej zasady ponoszenia kosztów w postępowaniu nieprocesowym.